HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

28 februarie 2013 *

„Recurs — Răspundere extracontractuală a Uniunii Europene — Constatare a unor neregularități referitoare la restituiri la exportul de carne de vită cu destinația Iordania — Anchetă efectuată de OLAF — Comunicare către autoritățile naționale a concluziilor OLAF — Constituire de garanții — Cerere de rambursare a cheltuielilor aferente acesteia — Legătură de cauzalitate — Recurs incident — Termen de prescripție — Punct de plecare”

În cauza C-460/09 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 18 noiembrie 2009,

Inalca SpA – Industria Alimentari Carni, cu sediul în Castelvetro (Italia),

Cremonini SpA, cu sediul în Castelvetro,

reprezentate de C. D'Andria și de F. Sciaudone, avvocati,

recurente,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de V. Di Bucci și de P. Rossi, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, și domnii A. Borg Barthet, E. Levits, J-J. Kasel (raportor) și M. Safjan, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 februarie 2012,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 octombrie 2012,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Inalca SpA – Industria Alimentari Carni (denumită în continuare „Inalca”) și Cremonini SpA (denumită în continuare „Cremonini”) solicită anularea Ordonanței Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 4 septembrie 2009, Inalca și Cremonini/Comisia (T-174/06, denumită în continuare „ordonanța atacată”), prin care s-a respins acțiunea lor având ca obiect repararea prejudiciului pretins a fi suferit ca urmare a comunicării către autoritățile italiene a unor concluzii referitoare la acestea, care rezultau dintr-o anchetă efectuată de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) pentru verificarea legalității anumitor restituiri la exportul de carne de vită cu destinația Iordania.

Istoricul litigiului

2 Istoricul litigiului, astfel cum a fost expus la punctele 1-20 din ordonanța atacată, poate fi rezumat după cum urmează.

3 Inalca și Cremonini fac parte dintr-un grup de societăți care își desfășoară activitatea în producția și distribuția de produse destinate serviciilor de alimentație, precum și în sectorul restaurantelor și al serviciilor de alimentație.

4 În urma unei anchete efectuate în Iordania în lunile februarie și martie 1998, în cadrul regimului restituirilor la export pentru produse agricole, prin scrisoarea din 6 iulie 1998, Unitatea de Coordonare a Luptei Antifraudă (UCLAF), precursoarea OLAF, a informat autoritățile italiene că dintr-un total de 37 978 de tone de carne de vită exportată în afara Comunității Europene fără declarație vamală de introducere pe piața iordaniană, 2 272 de tone proveneau din Italia. În această scrisoare, UCLAF a invitat în mod special autoritățile italiene să caute numele exportatorului pentru a iniția procedurile de recuperare a restituirilor și, dacă se dovedește complicitatea, acțiunile penale.

5 Prin scrisorile din 15 ianuarie 1999, administrația italiană competentă a notificat societăților Inalca și Cremonini decizii de recuperare a restituirilor referitoare la exporturile în litigiu, decizii împotriva cărora Inalca și Cremonini au formulat plângeri administrative. Aceste plângeri administrative au fost respinse prin deciziile din 7 martie 2000.

6 La 16 februarie 1999, Ministerul de Finanțe italian a comunicat autorității judiciare rezultatele anchetei UCLAF și a fost inițiată o procedură penală împotriva reprezentanților legali ai societăților Inalca și Cremonini.

7 La 30 noiembrie 1999, Inalca și Cremonini au constituit două polițe de garanție pentru a obține suspendarea procedurii de recuperare a sumelor care trebuiau restituite.

8 Plângerea penală a fost clasată la 18 decembrie 2002. Prin hotărârea pronunțată la 16 ianuarie 2004, Tribunale civile di Roma (Tribunalul Civil din Roma) a constatat că criticile formulate împotriva Inalca în decizia de recuperare din 15 ianuarie 1999 erau nefondate și că aceasta nu datora suma a cărei rambursare era solicitată. Printr-o hotărâre pronunțată la 27 aprilie 2005, instanța respectivă a făcut aceeași constatare și cu privire la Cremonini.

9 Prin scrisorile datate 22 și, respectiv, 23 martie 2004, cererea Inalca de revocare a deciziei de recuperare din 15 ianuarie 1999 care o privește a fost admisă, iar polița de garanție constituită de această societate și-a încetat efectele. De asemenea, prin scrisorile datate 22 și, respectiv, 23 decembrie 2004, cererea Cremonini de revocare a deciziei de recuperare din 15 ianuarie 1999 care o privește a fost admisă, iar polița de garanție constituită de această societate și-a încetat, de asemenea, efectele.

10 Prin scrisoarea din 27 ianuarie 2005, Inalca a solicitat Comisiei Comunităților Europene repararea prejudiciilor pe care pretindea că le suferise în urma anchetei inițiate de UCLAF și a concluziilor comunicate de aceasta din urmă autorităților italiene. Prin scrisoarea din 15 aprilie 2005, directorul general al OLAF a informat Inalca despre faptul că nu putea admite această cerere de reparare a prejudiciului, întrucât, în orice caz, un eventual drept la reparație era „prescris în temeiul articolului 46 din Statutul Curții de Justiție”.

11 Prin scrisoarea din 9 martie 2006, Inalca și Cremonini au adresat Comisiei o cerere prin care urmăreau să obțină repararea prejudiciilor suferite, evaluate la suma de 2 861 000 de euro. Comisia nu a admis această cerere.

12 Prin Decizia 2006/678/CE din 3 octombrie 2006 privind tratamentul financiar aplicabil în cadrul lichidării cheltuielilor finanțate de Fondul european de orientare și garantare agricolă (FEOGA) secțiunea Garantare, în anumite cazuri de nereguli comise de operatori (JO L 278, p. 24), Comisia a retras de pe lista comunicărilor privind neregulile aspectele notificate Republicii Italiene referitoare la restituirile la exportul de carne de vită cu destinația Iordania.

Acțiunea în fața Tribunalului și ordonanța atacată

13 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 27 iunie 2006, Inalca și Cremonini au formulat o acțiune în fața Tribunalului prin care solicitau constatarea răspunderii extracontractuale a Comunității și obligarea Comisiei la repararea prejudiciilor suferite, evaluate la 2 861 000 de euro, precum și la plata daunelor interese compensatorii aferente și a eventualelor daune interese moratorii.

14 Prin actul separat din 18 septembrie 2006, Comisia a ridicat o excepție de inadmisibilitate în temeiul articolului 114 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului pentru motivul că acțiunea respectivă era prescrisă în temeiul articolului 46 din Statutul Curții de Justiție.

15 Tribunalul a amintit la punctul 45 din ordonanța atacată jurisprudența potrivit căreia din articolul 288 CE și din articolul 46 din Statutul Curții de Justiție rezultă că angajarea răspunderii extracontractuale a Comunității și aplicarea dreptului la repararea prejudiciului suferit depind de îndeplinirea unui ansamblu de condiții referitoare la existența unui act ilicit al instituțiilor comunitare, a unui prejudiciu real și a unei legături de cauzalitate între acestea (Hotărârea din 27 ianuarie 1982, Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 și 5/81, Rec., p. 85, punctul 9).

16 De asemenea, Tribunalul a amintit la punctul 46 din ordonanța atacată că rezultă dintr-o jurisprudență consacrată că termenul de prescripție al acțiunii în răspundere extracontractuală a Comunității începe să curgă atunci când sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute pentru obligația de reparare, în special atunci când prejudiciul care trebuie reparat s-a materializat [Ordonanța din 18 iulie 2002, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, C-136/01 P, Rec., p. I-6565, punctul 30, și Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, C-282/05 P, Rep., p. I-2941, punctul 29].

17 În această privință, Tribunalul a precizat la punctul 47 din ordonanța atacată că, în cazurile în care răspunderea Comunității își are originea într-un act normativ, termenul de prescripție începe să curgă la momentul la care s-au produs efectele prejudiciabile ale acestui act [Hotărârea Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctul 29]. Tribunalul a adăugat că aceeași situație se regăsește și în litigiile născute, precum în speță, din acte individuale, acest termen începând să curgă numai din momentul în care prejudiciul s-a produs în mod real [Hotărârea Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctele 30-33].

18 Tribunalul a dedus la punctul 49 din ordonanța atacată că trebuie determinat momentul exact în care efectele prejudiciabile invocate s-au produs efectiv în privința societăților Inalca și Cremonini prin examinarea succesivă a diferitelor prejudicii a căror reparare o solicită acestea.

19 În ceea ce privește prejudiciul material, Tribunalul a constatat, mai întâi, la punctul 51 din ordonanța atacată că prejudiciul legat de constituirea polițelor de garanție la o societate de asigurări a avut loc în mod cert încă din 30 noiembrie 1999, data la care Inalca și Cremonini au încheiat polițele respective. Tribunalul a precizat totuși la punctele 59 și 64 din ordonanța atacată că prejudiciul rezultat din cheltuielile legate de constituirea polițelor de garanție avea un caracter continuu și că acțiunea având ca obiect repararea acestui prejudiciu era, prin urmare, admisibilă în ceea ce privește contractele reînnoite după 27 iunie 2001.

20 În continuare, în ceea ce privește cheltuielile efectuate pentru serviciile de asistență și de consiliere juridică, precum și cheltuielile de personal efectuate pentru tratamentul dosarelor în cauză, Tribunalul a reținut la punctele 71 și 73 din ordonanța atacată că prejudiciile rezultate din aceste cheltuieli aveau caracter instantaneu și că, în consecință, acțiunea în despăgubire pentru aceste prejudicii era prescrisă.

21 În sfârșit, întrucât cererea de reparare a prejudiciului pretins a fi suferit sub forma unui beneficiu nerealizat din cauza reducerii disponibilităților bănești ca urmare a plății primelor legate de constituirea polițelor de garanție, a cheltuielilor de asistență și de consiliere juridică, precum și a cheltuielilor de personal nu era suficient de exactă, Tribunalul a statuat la punctul 74 din ordonanța atacată că această cerere trebuia respinsă ca inadmisibilă.

22 În ceea ce privește prejudiciul moral, Tribunalul a statuat la punctul 77 din ordonanța atacată că acțiunea referitoare la acesta era prescrisă, întrucât prejudiciul invocat se produsese în momentul inițierii procedurilor naționale, în anii 1999 și 2000, respectiv cu mai mult de cinci ani înainte de formularea acțiunii. La punctul 78 din ordonanța atacată, Tribunalul a respins argumentul Inalca și al Cremonini, potrivit căruia acest prejudiciu ar fi avut un caracter continuu până la pronunțarea hotărârii din 27 aprilie 2005 și a adăugat la punctul 79 din aceeași ordonanță că, în orice caz, Inalca și Cremonini se limitau să invoce o atingere adusă reputației lor comerciale fără să furnizeze vreo precizare în această privință.

23 La punctul 81 din ordonanța atacată, Tribunalul a concluzionat că acțiunea era, astfel, admisibilă numai în ceea ce privea repararea prejudiciului rezultat din plata primelor legate de constituirea polițelor de garanție după 27 iunie 2001.

24 Cu privire la fond, Tribunalul a precizat la punctul 85 din ordonanța atacată că, având în vedere că una dintre cele trei condiții pentru angajarea răspunderii Comunității nu este îndeplinită, pretențiile de despăgubire trebuie respinse, fără să fie necesar să se examineze dacă celelalte două condiții sunt îndeplinite.

25 După ce a precizat că instanța comunitară nu este obligată să examineze diferitele condiții într-o ordine determinată, Tribunalul a apreciat că este oportun să examineze, în primul rând, condiția privind existența unei legături de cauzalitate.

26 La punctul 90 din ordonanța atacată, fără să se pronunțe cu privire la aspectul imputabilității în sarcina Comunității a prejudiciului cauzat de deciziile de recuperare din 15 ianuarie 1999, Tribunalul a constatat că prejudiciul rezultat din constituirea polițelor de garanție nu fusese cauzat în mod direct de scrisoarea UCLAF din 6 iulie 1998.

27 Tribunalul a dedus din aceasta la punctul 94 din ordonanța atacată că acțiunea în despăgubire formulată de Inalca și de Cremonini, în măsura în care era admisibilă, trebuia respinsă ca fiind vădit nefondată în drept.

Procedura în fața Curții

28 La 18 noiembrie 2009, Inalca și Cremonini au formulat recurs în fața Curții.

29 La 11 februarie 2010, în cuprinsul memoriului în răspuns, Comisia a formulat un recurs incident.

Concluziile părților

30 Inalca și Cremonini solicită Curții:

— anularea ordonanței atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la Tribunal;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul celor două proceduri.

31 Comisia solicită Curții:

— pronunțându-se cu privire la recursul incident, să anuleze ordonanța atacată, întrucât declară acțiunea în primă instanță în parte admisibilă și să respingă această acțiune ca fiind în totalitate inadmisibilă;

— cu titlu subsidiar, să respingă recursul ca nefondat;

— cu titlu încă mai subsidiar, în cazul anulării în parte a ordonanței atacate, să respingă acțiunea în primă instanță și

— în orice caz, să oblige Inalca și Cremonini la plata cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul celor două proceduri.

Cu privire la recursuri

32 Inalca și Cremonini invocă în susținerea recursului formulat șapte motive, care privesc în principal aspecte de fond.

33 În cadrul recursului incident, Comisia invocă un singur motiv, referitor la admisibilitatea acțiunii inițiale.

34 Întrucât recursul principal trebuie examinat doar în măsura în care recursul incident formulat de Comisie este respins, este necesar, în prezenta cauză, să fie analizat în prealabil acesta din urmă.

Cu privire la recursul incident

Argumentele părților

35 Motivul unic invocat de Comisie se întemeiază pe o eroare de drept pretins săvârșită de Tribunal la punctele 46 și 47 din ordonanța atacată în stabilirea datei de la care începe să curgă termenul de prescripție pentru acțiunile în despăgubire.

36 Cu titlu principal, Comisia amintește că, în cazul în care răspunderea Comunității își are originea într-un act normativ, iar prejudiciul rezultat din acesta apare ulterior în privința particularilor, prin Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, Curtea a instaurat un regim special în raport cu cel care rezultă din articolul 46 din statutul său. Deși Comisia adaugă că articolului 46 din Statutul Curții de Justiție i-a fost adusă, în mod întemeiat, o singură atenuare, referitoare la calculul termenului de prescripție în ceea ce privește victima care nu a putut să ia

cunoștință de faptul generator de prejudiciu decât la o dată tardivă (Hotărârea din 7 noiembrie 1985, Adams/Comisia, 145/83, Rec., p. 3539, punctele 50 și 51), ea apreciază însă că jurisprudența în materie nu este constantă și solicită o clarificare a acesteia în cadrul prezentului recurs.

37 Astfel, Tribunalul, pe de o parte, ar fi limitat aplicarea regimului special instaurat prin Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, la cazurile în care răspunderea și-a avut originea într-un act normativ (Ordonanța Tribunalului din 17 ianuarie 2001, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, T-124/99, Rec., p. II-53), însă, pe de altă parte, ar fi extins-o și la alte situații [a se vedea Hotărârea Tribunalului din 21 aprilie 2005, Holcim (Deutschland)/Comisia, T-28/03, Rec., p. II-1357, punctul 59, și Ordonanța Tribunalului din 14 septembrie 2005, Ehcon/Comisia, T-140/04, Rec., p. II-3287, punctul 39].

38 La rândul său, Curtea ar fi precizat că regimul special menționat se aplică doar în cazurile în care răspunderea își are originea într-un act normativ (Hotărârea din 17 iulie 2008, Comisia/Cantina sociale di Dolianova și alții, C-51/05 P, Rep., p. I-5341, punctul 54), deși ar fi menționat în alte cauze *obiter dictum* soluția adoptată în Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior [Ordonanța din 18 iulie 2002, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, citată anterior, punctele 29 și 30, Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctele 29 și 30, precum și Hotărârea din 11 iunie 2009, Transports Schiocchet – Excursions/Comisia, C-335/08 P, punctul 33].

39 Comisia consideră că nu s-a furnizat de către Curte o motivare adecvată atunci când aceasta a aplicat regimul special în cazul litigiilor izvorâte din acte individuale și chiar în alte situații, precum cea din prezenta cauză, în care prejudiciul invocat își are originea într-o scrisoare adresată de UCLAF autorităților naționale.

40 Potrivit Comisiei, o astfel de extindere a regulii jurisprudențiale riscă să golească total de conținut dispoziția totuși clară a articolului 46 din Statutul Curții.

41 Cu titlu subsidiar, Comisia apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat la punctul 47 din ordonanța atacată că acțiunea în reparare cu care era sesizat privea un litigiu rezultat din acte individuale în sensul Hotărârii din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, deși scrisoarea adresată autorităților naționale nu constituia un act individual care produce efecte obligatorii pentru destinatarul său. În susținerea acestui argument, Comisia invocă Hotărârea din 23 noiembrie 1995, Nutral/Comisia (C-476/93 P, Rec., p. I-4125, punctul 30), care privește o cauză similară și din care ar rezulta că scrisorile trimise de Comisie autorităților naționale competente nu ar constitui decât simple recomandări sau avize lipsite de efect juridic.

42 Cu titlu încă mai subsidiar, Comisia consideră că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin modificarea în mod arbitrar a criteriilor reținute în Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior. Astfel, chiar dacă s-ar admite că era vorba de un litigiu rezultat dintr-un act individual, Tribunalul ar fi statuat în mod eronat la punctele 46 și 47 din ordonanța atacată că termenul de prescripție a început să curgă doar de la momentul la care prejudiciul s-a materializat în loc să rețină ca punct de plecare al prescripției data faptei cauzatoare de prejudicii sau chiar, după caz, data la care Inalca și Cremonini au luat cunoștință de această faptă.

43 Inalca și Cremonini consideră că jurisprudența Curții în materie este clară și contestă interpretarea dată de Comisie hotărârilor citate în cadrul recursului incident. Inalca și Cremonini amintesc, totuși, că soluția reținută de Tribunal este criticabilă pentru argumentele prezentate mai pe larg în cadrul primului motiv pe care l-au invocat în recursul principal.

Aprecierea Curții

44 Pentru a se pronunța cu privire la temeinicia recursului incident formulat de Comisie, este necesar să se examineze dacă Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în aplicarea regulilor privind prescripția acțiunilor în materie de răspundere extracontractuală la situația de fapt din cauză.

45 De la bun început, trebuie constatat că, potrivit articolului 46 din Statutul Curții, acțiunile formulate împotriva Uniunii Europene în materie de răspundere extracontractuală se prescriu după cinci ani de la producerea faptului care a stat la baza lor.

46 Astfel cum a amintit Tribunalul la punctele 45 și 84 din ordonanța atacată, fără a fi contrazis de Comisie în această privință, angajarea răspunderii extracontractuale a Comunității și exercitarea dreptului la repararea prejudiciului suferit, în temeiul articolului 288 al doilea paragraf CE, depind de îndeplinirea unui ansamblu de condiții legate de nelegalitatea comportamentului imputat instituțiilor, existența prejudiciului și a unei legături de cauzalitate între acest comportament și prejudiciul invocat (a se vedea în special Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 9, Hotărârea din 29 septembrie 1982, Oleifici Mediterranei/CEE, 26/81, Rec., p. 3057, punctul 16, Hotărârea din 9 septembrie 2008, FIAMM și alții/Consiliul și Comisia, C-120/06 P și C-121/06 P, Rep., p. I-6513, punctul 106, precum și Hotărârea din 18 martie 2010, Trubowest Handel și Makarov/Consiliul și Comisia, C-419/08 P, Rep., p. I-2259, punctul 40).

47 La punctul 46 din ordonanța atacată, Tribunalul a arătat că din aceasta rezultă, potrivit unei jurisprudențe consacrate, că termenul de prescripție al acțiunii în răspundere extracontractuală începe să curgă atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute pentru obligația de despăgubire, în special atunci când prejudiciul care trebuie reparat s-a materializat [Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctul 29, Hotărârea Comisia/Cantina sociale di Dolianova și alții, citată anterior, punctul 54, precum și Hotărârea din 8 noiembrie 2012, Evropaïki Dynamiki/Comisia, C-469/11 P, punctul 34].

48 Întemeindu-se din nou pe o jurisprudență constantă a Curții, Tribunalul a amintit la punctul 47 din ordonanța atacată că, în cazurile în care răspunderea Comunității își are originea într-un act normativ, termenul de prescripție începe să curgă atunci când s-au produs efectele prejudiciabile ale acestui act [Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 10, și Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctul 29] și că, de asemenea, în cazul litigiilor născute din acte individuale, termenul de prescripție începe să curgă numai din momentul în care prejudiciul s-a produs în mod real [a se vedea Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctul 30, și Hotărârile citate anterior Transports Schiocchet – Excursions/Comisia, punctul 33, și Evropaïki Dynamiki/Comisia, punctul 38].

49 Acestea sunt principiile în temeiul cărora Tribunalul a stabilit ca punct de plecare al termenului de prescripție momentul în care s-au produs efectele prejudiciabile invocate de Inalca și de Cremonini.

50 În această privință, Comisia arată, cu titlu principal, că jurisprudența nu ar fi uniformă și că ar fi necesară o clarificare din partea Curții.

51 Presupunând că un astfel de argument ar fi admisibil în cadrul prezentului recurs, deși acesta nu este îndreptat în mod direct împotriva unui punct determinat din ordonanța atacată, este suficient să se constate că Ordonanța din 17 ianuarie 2001, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, citată anterior, invocată de Comisie în susținerea argumentației sale, a fost cenzurată de Curte. Astfel, Curtea a decis că Tribunalul săvârșise o eroare de drept atunci când stabilise punctul de plecare al termenului de prescripție în funcție de momentul survenirii faptei care se află la originea prejudiciului (Ordonanța din 18 iulie 2002, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, citată anterior, punctul 34).

52 În consecință, contrar celor susținute de Comisie, criteriul decisiv pentru stabilirea punctului de plecare al termenului de prescripție nu este momentul survenirii faptei care se află la originea prejudiciului, în principal pentru că nu i se poate opune reclamantului un punct de plecare al prescripției plasat la o dată anterioară apariției efectelor prejudiciabile ale faptei respective (Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 11).

53 În plus, este necesar să se arate că atunci când se întemeiază pe Hotărârea Comisia/Cantina sociale di Dolianova și alții, citată anterior, pentru a afirma că regimul instaurat prin Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, nu se aplică decât în cazurile în care răspunderea își are originea într-un act normativ, Comisia interpretează greșit hotărârea respectivă.

54 Astfel, situația litigioasă din această cauză rezultase dintr-un act normativ al Comisiei și, prin urmare, Curtea nu era obligată să își urmeze raționamentul în ceea ce privește cazurile referitoare la răspunderea extracontractuală în litigiile rezultate dintr-un act individual. Contrar celor susținute de Comisie, nu reiese din Hotărârea Comisia/Cantina sociale di Dolianova și alții, citată anterior, că aplicarea jurisprudenței rezultate din Hotărârea Birra Wührer și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, fusese exclusă de Curte atunci când răspunderea Comunității își are originea într-un act individual.

55 Curtea a mai confirmat, recent, că, în cazul litigiilor născute din acte individuale, termenul de prescripție începe să curgă atunci când decizia și-a produs efectele prejudiciabile față de persoanele pe care le vizează (a se vedea în acest sens Hotărârea Evropaïki Dynamiki/Comisia, citată anterior, punctul 38).

56 În ceea ce privește argumentul prezentat cu titlu subsidiar de Comisie, întemeiat pe Hotărârea Nutral/Comisia, citată anterior, din care ar rezulta că scrisoarea adresată autorităților naționale nu constituie un act individual care produce efecte obligatorii în privința societăților Inalca și Cremonini, trebuie să se constate că hotărârea respectivă privește condițiile de admisibilitate ale acțiunii în anulare și că informațiile cu privire la calificarea juridică a actelor atacabile nu pot fi transpuse în contextul stabilirii punctului de plecare al termenului de prescripție al unei acțiuni în răspundere extracontractuală.

57 În consecință, în cadrul stabilirii punctului de plecare al termenului de prescripție în prezentul litigiu, are mai puțină importanță dacă scrisoarea adresată autorităților naționale este în măsură să producă efecte juridice obligatorii de natură să modifice în mod distinct situația societăților Inalca și Cremonini.

58 În orice caz și în măsura în care din cuprinsul punctului 49 din prezenta hotărâre rezultă că Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a considerat că termenul de prescripție curge din momentul în care efectele prejudiciabile invocate de Inalca și de Cremonini s-au produs în mod real, caracterul individual sau normativ al actului în cauză nu este determinant.

59 În ceea ce privește argumentul invocat de Comisie cu titlu încă mai subsidiar, potrivit căruia Tribunalul ar fi trebuit să rețină ca punct de plecare al prescripției data faptei cauzatoare de prejudicii, trebuie arătat că Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept prin faptul că a statuat la punctul 49 din ordonanța atacată că trebuie determinat momentul exact în care efectele prejudiciabile invocate s-au produs efectiv în privința societăților Inalca și Cremonini.

60 Astfel, contrar celor susținute de Comisie, termenul de prescripție nu începe să curgă de la data faptei cauzatoare de prejudicii, ci din momentul în care decizia în litigiu și-a produs efectele prejudiciabile față de persoanele pe care le vizează, altfel spus, din momentul în care prejudiciul s-a produs în mod real în privința acestor persoane [a se vedea Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctul 30].

61 Rezultă din tot ceea ce precedă că este necesar să se respingă recursul incident formulat de Comisie ca fiind nefondat.

Cu privire la recursul principal

Cu privire la primul motiv

– Argumentele părților

62 Primul motiv invocat de Inalca și de Cremonini este întemeiat pe caracterul contradictoriu al motivării ordonanței atacate și pe o încălcare a jurisprudenței comunitare, întrucât Tribunalul nu ar fi ținut seama, la punctul 55 din ordonanța atacată, de Decizia 2006/678, deși până la momentul adoptării acestei decizii situația de incertitudine juridică în care se găseau în ceea ce privește existența și cuantumul prejudiciului suferit s-ar fi manifestat zilnic și nu s-ar fi produs în mod definitiv decât în cursul anului 2006.

63 Inalca și Cremonini invocă, de asemenea, o eroare de drept a Tribunalului constând în faptul că acesta s-a întemeiat, la același punct 55 din ordonanța atacată, pe Ordonanța din 17 ianuarie 2011, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, citată anterior, pentru a reține o confuzie între criteriul de procedură referitor la punctul de plecare al termenului de prescripție și constatarea existenței condițiilor privind răspunderea. Or, contrar evenimentului reținut în această ordonanță pentru stabilirea punctului de plecare al termenului respectiv, Decizia 2006/678 nu ar fi afectat doar sfera lor subiectivă.

64 Întemeindu-se pe Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, Comisia amintește că nu prezintă importanță în ceea ce privește începutul termenului de prescripție constatarea comportamentului nelegal al Uniunii printr-o decizie cu caracter jurisdicțional sau recunoașterea acestui comportament de către pretinsul autor al prejudiciului.

– Aprecierea Curții

65 Trebuie arătat că la punctul 53 din ordonanța atacată Tribunalul a amintit jurisprudența potrivit căreia termenul de prescripție curge numai din momentul în care prejudiciul pecuniar s-a materializat, și anume, în ceea ce privește, mai precis, constituirea garanțiilor bancare, din momentul în care au fost efectuate cheltuielile legate de aceste garanții.

66 Tribunalul a constatat la punctul 54 din această ordonanță că din dosar reiese că cheltuielile legate de constituirea celor două polițe de garanție au fost efectuate începând cu data la care aceste contracte au fost încheiate, și anume 30 noiembrie 1999, cea dintâi primă anuală fiind datorată la aceeași dată.

67 Procedând astfel, Tribunalul a înlăturat argumentul prezentat de Inalca și de Cremonini potrivit căruia efectele prejudiciabile s-ar fi produs în mod cert numai la momentul adoptării Deciziei 2006/678 prin care Comisia a constatat că restituirile la export în cauză nu le fuseseră acordate în mod nedatorat.

68 Tribunalul a adăugat că împrejurarea că Inalca și Cremonini apreciaseră, anterior adoptării Deciziei 2006/678, că nu dispun încă de toate elementele care să le permită să demonstreze corespunzător cerințelor legale răspunderea Comunității în cadrul unei proceduri judiciare nu este relevantă, în caz contrar creându-se o confuzie între criteriul de procedură referitor la punctul de plecare al termenului de prescripție și constatarea existenței condițiilor de fond necesare pentru angajarea răspunderii respective.

69 Rezultă din ceea ce precedă că argumentul Inalca și al Cremonini constând în reproșul adus Tribunalului că nu a ținut seama de Decizia 2006/678 trebuie declarat nefondat.

70 În ceea ce privește pretinsa denaturare a Ordonanței din 17 ianuarie 2001, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, citată anterior, pe care ar fi realizat-o Tribunalul, este suficient să se arate că s-a statuat de către Curte că cunoașterea exactă și detaliată de către victimă a faptelor cauzei nu figurează printre elementele care trebuie întrunite pentru a se declanșa termenul de prescripție (Ordonanța din 18 iulie 2002, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, citată anterior, punctul 31, și Hotărârea Evropaïki Dynamiki/Comisia, citată anterior, punctul 37). De asemenea, aprecierea subiectivă cu privire la realitatea prejudiciului de către victima acestuia nu poate fi luată în considerare pentru a se stabili data de la care începe să curgă termenul de prescripție al acțiunii în răspundere extracontractuală a Uniunii (Hotărârile citate anterior Comisia/Cantina sociale di Dolianova și alții, punctul 61, și Evropaïki Dynamiki/Comisia, punctul 37).

71 În plus, în măsura în care s-a statuat că nu prezintă importanță în ceea ce privește începutul termenului de prescripție constatarea comportamentului nelegal al Uniunii printr-o decizie cu caracter jurisdicțional [Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctul 31], faptul că o instituție recunoaște ea însăși că a avut un comportament nelegal nu poate avea nici el relevanță în stabilirea punctului de plecare al termenului de prescripție.

72 În consecință, argumentul referitor la pretinsa denaturare a Ordonanței din 17 ianuarie 2001, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Comisia, citată anterior, trebuie, de asemenea, înlăturat ca nefondat.

73 Din ceea ce precedă rezultă că primul motiv trebuie înlăturat ca fiind nefondat.

Cu privire la al doilea motiv

– Argumentele părților

74 Al doilea motiv invocat de Inalca și de Cremonini este întemeiat pe caracterul contradictoriu și lipsit de logică al motivării ordonanței atacate, precum și pe încălcarea jurisprudenței comunitare în ceea ce privește prescripția acțiunii referitoare la cheltuielile pentru asistență și consiliere juridică, precum și la cheltuielile de personal.

75 Inalca și Cremonini reproșează Tribunalului că a încălcat principiul general în materia prejudiciului continuu enunțat la punctele 56 și 57 din ordonanța atacată reținând la punctele 71 și 72 din această ordonanță că prejudiciile în cauză nu prezentaseră un astfel de caracter continuu. Motivarea Tribunalului ar fi contradictorie în măsura în care el însuși recunoaște că prejudiciile în cauză nu puteau fi cuantificate în mod definitiv la data inițierii procedurilor în discuție. Inalca și Cremonini se referă la jurisprudența Tribunalului în materia stabilirii cheltuielilor de judecată, care ar determina cuantumul acestor cheltuieli în funcție de numărul de ore de muncă prestate și s-ar recunoaște, astfel, caracterul neinstantaneu al asistenței juridice.

76 În opinia Comisiei, al doilea motiv este lipsit de temei. Pe de o parte, Inalca și Cremonini ar confunda cuantificarea definitivă a prejudiciului invocat cu aprecierea caracterului continuu al acestuia. Pe de altă parte, referirea la jurisprudența în materia stabilirii cheltuielilor de judecată ar fi inadecvată.

– Aprecierea Curții

77 În ceea ce privește prejudiciile cu caracter continuu, Tribunalul a amintit la punctul 56 din ordonanța atacată că, atunci când prejudiciile nu s-au produs instantaneu, ci au continuat să se producă într-o anumită perioadă, dreptul la despăgubire privește perioade succesive.

78 La punctul 71 din ordonanța atacată, Tribunalul a statuat că, în speță, prejudiciile constând în cheltuielile efectuate pentru serviciile de asistență și de consiliere juridică, precum și în cheltuielile de personal efectuate au avut caracter instantaneu, în măsura în care s-au produs efectiv la data inițierii fiecăreia dintre procedurile naționale în cauză.

79 Tribunalul a adăugat la punctul 72 din ordonanța atacată că, deși prejudiciile invocate nu puteau fi cuantificate în mod definitiv la data inițierii procedurilor naționale, ele rezultau în mod cert din inițierea acestor proceduri.

80 Or, contrar susținerilor Inalca și ale Cremonini, un prejudiciu este considerat continuu ca urmare a faptului că valoarea sa se majorează proporțional cu numărul de zile scurse [Hotărârea din 19 aprilie 2007, Holcim (Deutschland)/Comisia, citată anterior, punctul 35].

81 În consecință, nu constituie o contradicție în motivare faptul că Tribunalul a statuat că prejudiciile invocate constând în cheltuielile efectuate pentru serviciile de asistență și de consiliere juridică, precum și în cheltuielile de personal efectuate pentru tratamentul dosarelor în cauză nu prezentau un caracter continuu. Astfel, chiar dacă prejudiciile în discuție nu fuseseră încă stabilite în mod definitiv la data inițierii fiecăreia dintre procedurile naționale în cauză, este necesar să se constate că valoarea acestora nu s-a majorat proporțional cu numărul de zile scurse, ci ca urmare a diferitelor proceduri judiciare inițiate.

82 În acest context, referirea pe care Inalca și Cremonini au făcut-o la jurisprudența aplicabilă în materia stabilirii cheltuielilor de judecată trebuie, de asemenea, înlăturată. Astfel, simplul fapt că valoarea cheltuielilor de judecată se stabilește în funcție de numărul de ore prestate nu poate avea o incidență asupra aspectului naturii prejudiciului constituit din prestațiile de asistență juridică.

83 Din ceea ce precedă rezultă că al doilea motiv trebuie înlăturat ca fiind nefondat.

Cu privire la al treilea motiv

– Argumentele părților

84 Al treilea motiv invocat de Inalca și de Cremonini este întemeiat pe denaturarea argumentelor prezentate și pe încălcarea articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului în ceea ce privește cererea de reparare a prejudiciului suferit sub forma unui beneficiu nerealizat.

85 Inalca și Cremonini apreciază că Tribunalul a reținut în mod eronat la punctul 74 din ordonanța atacată o lipsă de precizie în ceea ce privește cererea de reparare a prejudiciului suferit sub forma unui beneficiu nerealizat din cauza reducerii disponibilităților bănești ale acestora ca urmare a plății primelor aferente contractelor de garanție și a cheltuielilor de asistență și de consiliere juridică, precum și de personal.

86 Amintind argumentele pe care le-au prezentat în primă instanță în cadrul cererii lor introductive, Inalca și Cremonini afirmă că nu s-au limitat să susțină în general că sumele pierdute ar fi putut fi folosite pentru a participa la cereri de ofertă care impuneau constituirea unei garanții, ci au furnizat Tribunalului diferite elemente de probă. Ele se întemeiază pe o jurisprudență potrivit căreia instanța

poate admite estimări pe baza valorilor statistice medii în măsura în care poate fi dificil, dacă nu imposibil, ca reclamantul să evalueze în mod exact prejudiciul pe care pretinde că l-a suferit (Hotărârea din 27 ianuarie 2000, Mulder și alții/Consiliul și Comisia, C-104/89 și C-37/90, Rec., p. I-203, punctele 63-65).

87 Comisia consideră că al treilea motiv este lipsit de temei. Astfel, Inalca și Cremonini ar fi omis să precizeze cererile de ofertă de la care ar fi fost excluse și modul în care încheierea contractelor de garanție ar fi condus la excluderea lor de la cererile de ofertă respective. În plus, referirea la Hotărârea Mulder și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, nu ar fi pertinentă.

– Aprecierea Curții

88 Trebuie amintit că Tribunalul a analizat la punctul 74 din ordonanța atacată cererea de reparare a prejudiciului pretins a fi suferit sub forma unui beneficiu nerealizat din cauza reducerii disponibilităților bănești ca urmare a plății primelor legate de constituirea polițelor de garanție, a cheltuielilor de asistență și de consiliere juridică, precum și a cheltuielilor de personal. Dat fiind că Inalca și Cremonini s-au limitat să susțină în general că sumele astfel pierdute ar fi putut fi folosite pentru a participa la cereri de ofertă care impuneau constituirea unei garanții, Tribunalul a constatat caracterul abstract al cererii și a respins-o ca inadmisibilă în temeiul articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură.

89 În măsura în care din cuprinsul prezentului motiv rezultă că acesta constituie o simplă reformulare a argumentelor deja prezentate în primă instanță în legătură cu prejudiciul pretins a fi suferit sub forma unui beneficiu nerealizat, este necesar să se constate că Inalca și Cremonini urmăresc în realitate să conteste aprecierea pe care Tribunalul a efectuat-o în această privință.

90 Or, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că Tribunalul este singurul competent, pe de o parte, să constate faptele, cu excepția cazului în care inexactitatea materială a constatărilor sale ar rezulta din înscrisurile aflate la dosar, și, pe de altă parte, să aprecieze aceste fapte. Constatarea lor nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării elementelor de probă care i-au fost prezentate, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții (a se vedea în special Hotărârea din 3 mai 2012, Legris Industries/Comisia, C-289/11 P, punctul 51 și jurisprudența citată).

91 În speță, Inalca și Cremonini nu își întemeiază susținerile nici pe inexactitatea materială a constatărilor Tribunalului, nici pe denaturarea elementelor de probă care i-au fost prezentate acestuia. Dimpotrivă, ele critică aprecierea ca atare efectuată de Tribunal cu privire la mijloacele de probă respective și argumentele invocate de acesta atunci când a statuat că cererea de reparare a prejudiciului pretins a fi suferit sub forma unui beneficiu nerealizat nu era suficient de exactă.

92 În această privință, Hotărârea Mulder și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, invocată de Inalca și de Cremonini, nu este relevantă, în măsura în care punctele citate nu se referă în niciun fel la obligația care le incumbă recurentelor conform articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului de a preciza întinderea exactă a prejudiciului și de a cuantifica valoarea despăgubirii solicitate, ci tratează principiile care trebuie să guverneze modul de calcul al beneficiului nerealizat, în special atunci când este vorba despre venituri ipotetice și despre venituri alternative.

93 Din ceea ce precedă rezultă că al treilea motiv trebuie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

Cu privire la al cincilea motiv

– Argumentele părților

94 Al cincilea motiv invocat de Inalca și de Cremonini, care trebuie analizat în prealabil, este întemeiat pe încălcarea articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, pe încălcarea jurisprudenței în materia prejudiciului moral și pe caracterul vădit lipsit de logică al motivării.

95 Inalca și Cremonini susțin că Tribunalul a statuat în mod eronat la punctul 79 din ordonanța atacată că cererea de reparare a prejudiciului moral era lipsită de exactitate. Astfel, pe de o parte, actul de sesizare ar fi conținut toate elementele de probă necesare. Pe de altă parte, ca urmare a caracteristicilor prejudiciului moral care, prin definiție, este imposibil de cuantificat, Inalca și Cremonini ar fi lăsat acest aspect la aprecierea echitabilă a Tribunalului. Prin respingerea acestei cereri, Tribunalul ar fi încălcat jurisprudența aplicabilă în materie (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 1998, Embassy Limousines & Services/Parlamentul European, T-203/96, Rec., p. II-4239, punctul 108).

96 În plus, trimiterea la jurisprudența citată la punctul 69 din ordonanța atacată, făcută la punctul 79 din această ordonanță, ar constitui o eroare de drept suplimentară. Astfel, principiile evidențiate în aceste cauze referitoare la prejudicii materiale nu ar putea fi transpuse în cazul prezentei chestiuni, care privește exclusiv repararea unui prejudiciu moral.

97 Comisia amintește că cererea de reparare a prejudiciului moral a fost declarată inadmisibilă nu doar în considerarea prescripției, ci și pentru că nu îndeplinea cerințele prevăzute la articolul 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului. În consecință, al cincilea motiv ar fi nefondat.

– Aprecierea Curții

98 Trebuie arătat că, în ceea ce privește prejudiciul moral sub forma unei atingeri aduse reputației comerciale a societăților Inalca și Cremonini prin implicarea lor în proceduri administrative, civile și penale, Tribunalul a constatat la punctul 77 din ordonanța atacată că acest prejudiciu s-a produs la momentul inițierii procedurilor respective în cursul anilor 1999 și 2000 și că, în consecință, acțiunea este prescrisă în această privință.

99 Procedând astfel, Tribunalul a înlăturat argumentul Inalca și al Cremonini potrivit căruia acest prejudiciu ar fi avut un caracter continuu până la pronunțarea hotărârii Tribunale civile di Roma în anul 2005. Tribunalul a precizat că și dacă s-ar admite că prejudiciul moral invocat a persistat până la data respectivă acesta s-a produs în totalitate în momentul implicării societăților Inalca și Cremonini și a conducătorilor acestora în procedurile sus-menționate în anii 1999 și 2000. Referindu-se la caracteristicile pe care trebuie să le prezinte un prejudiciu pentru a fi calificat „prejudiciu continuu”, astfel cum rezultă acestea din cuprinsul punctelor 56 și 57 din ordonanța atacată, Tribunalul a statuat că prejudiciul moral invocat nu poate fi asimilat unui astfel de prejudiciu.

100 Tribunalul a adăugat, la punctul 79 din ordonanța atacată, că, „în plus, […] cererea de reparare a prejudiciului moral nu are precizia necesară și trebuie, în orice caz, să fie declarată inadmisibilă în temeiul articolului 44 alineatul (1) litera (c), […] [din] Regulamentul de procedură”.

101 Rezultă din ceea ce precedă că respingerea de către Tribunal a cererii de reparare a prejudiciului moral invocat este întemeiată pe două argumente distincte.

102 În ceea ce privește al doilea argument, contestat în cadrul celui de al cincilea motiv, referitor la caracterul abstract al cererii introductive, Tribunalul a amintit în mod întemeiat și fără a încălca jurisprudența că cererea introductivă trebuie să conțină elemente care să permită identificarea prejudiciului invocat și aprecierea naturii și a întinderii acestuia.

103 În această privință, argumentul Inalca și al Cremonini constând în afirmația că cerințele minime impuse în privința cererii introductive potrivit articolului 44 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului nu ar fi aplicabile decât în cazul prejudiciilor materiale și, astfel, nu s-ar aplica în ipoteza prejudiciului moral trebuie înlăturat ca total nefondat. Astfel, acest argument nu este întemeiat pe niciun element juridic de natură să repună în discuție soluția la care a ajuns Tribunalul.

104 În ceea ce privește argumentul Inalca și al Cremonini privind imposibilitatea cuantificării prejudiciului moral, trebuie amintit că, desigur, Curtea a recunoscut că, în anumite cazuri, în special atunci când este dificil să se cuantifice prejudiciul invocat, nu este indispensabil să se precizeze în cererea introductivă întinderea exactă a acestuia și nici să se cuantifice despăgubirea solicitată (a se vedea în special Hotărârea din 28 martie 1979, Granaria/Consiliul și Comisia, 90/78, Rec., p. 1081, 1090, și Hotărârea din 23 septembrie 2004, Hectors/Parlamentul European, C-150/03 P, Rec., p. I-8691, punctul 62). Cu toate acestea, Inalca și Cremonini nu au demonstrat, nici măcar nu au susținut, existența unor împrejurări speciale care să justifice omiterea precizării acestui prejudiciu în cererea introductivă.

105 Din ceea ce precedă rezultă că al cincilea motiv trebuie respins ca fiind nefondat.

Cu privire la al patrulea motiv

– Argumentele părților

106 Al patrulea motiv invocat de Inalca și de Cremonini este întemeiat pe încălcarea jurisprudenței comunitare și pe caracterul vădit lipsit de logică al motivării Tribunalului, întrucât acesta a apreciat că prejudiciul moral suferit de Inalca și de Cremonini se produsese în totalitate în 1999 și în 2000 și că, astfel, nu putea fi asimilat unui prejudiciu continuu.

107 Inalca și Cremonini susțin că Tribunalul nu acordă nicio importanță caracteristicilor speciale ale prejudiciului moral și neglijează faptul că, prin natura sa, prejudiciul moral nu se epuizează în momentul în care survine, ci persistă până în momentul reparării sale. În această privință, Inalca și Cremonini se referă în special la Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, Franchet și Byk/Comisia (T-48/05, Rep., p. II-1585, punctele 400-411), precum și la Hotărârea Tribunalului Funcției Publice din 2 mai 2007, Giraudy/Comisia (F-23/05, RepFP, p. I-A-1-00121 și II-A-1-657, punctul 203).

108 Inalca și Cremonini adaugă că trimiterea la jurisprudența citată la punctele 56 și 57 din ordonanța atacată, făcută la punctul 78 din această ordonanță, constituie o eroare de drept suplimentară. Astfel, principiile evidențiate în aceste cauze referitoare la prejudicii materiale nu ar putea fi transpuse în cazul prezentei chestiuni, care ar privi natura continuă a prejudiciului moral.

– Aprecierea Curții

109 Trebuie amintit, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 100 și 101 din prezenta hotărâre, că respingerea de către Tribunal a cererii de reparare a prejudiciului moral invocat este întemeiată pe două motive distincte.

110 În ceea ce privește argumentele referitoare la al patrulea motiv, este suficient să se constate că ele sunt îndreptate împotriva primului motiv pe care s-a întemeiat Tribunalul pentru a respinge cererea de reparare a prejudiciului moral invocat în considerarea prescripției acțiunii aferente acesteia.

111 Chiar presupunând că aceste argumente ar fi întemeiate, ele trebuie respinse de la bun început, întrucât nu pot repune în discuție concluzia la care a ajuns Tribunalul la punctul 79 din ordonanța atacată, declarând inadmisibilă, în temeiul articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură, cererea de reparare a prejudiciului moral.

112 În consecință, al patrulea motiv trebuie respins ca fiind inoperant.

Cu privire la al șaselea motiv

– Argumentele părților

113 Al șaselea motiv invocat de Inalca și de Cremonini este întemeiat pe o eroare de drept în ceea ce privește condiția privind cauzalitatea dintre fapta ilicită reproșată Comisiei și prejudiciul invocat, întrucât Tribunalul a concluzionat că lipsește legătura de cauzalitate.

114 Inalca și Cremonini susțin că Tribunalul nu a luat în considerare că, în realitate, ele nu au făcut decât să respecte una dintre cele două obligații alternative rezultate din deciziile de recuperare din 15 ianuarie 1999. Existența legăturii de cauzalitate ar fi confirmată de împrejurarea că, odată constatată inexistența creanțelor Comisiei, autoritățile naționale ar fi returnat imediat garanțiile.

115 În plus, Inalca și Cremonini resping argumentul prezentat în mod incidental de Tribunal la punctul 93 din ordonanța atacată, potrivit căruia nu s-ar fi stabilit că intervenția autorităților italiene nu ar fi fost de natură să întrerupă legătura de cauzalitate directă dintre comportamentul reproșat și prejudiciul invocat.

116 Comisia apreciază că acest motiv este lipsit de orice temei.

– Aprecierea Curții

117 Este necesar să se arate că Tribunalul a amintit la punctul 88 din ordonanța atacată că prejudiciul trebuie să fie rezultatul direct al comportamentului imputat, acesta din urmă trebuind să constituie cauza determinantă a prejudiciului.

118 De asemenea, Tribunalul a amintit la punctul 91 din ordonanța atacată că atunci când decizia prin care se aplică o amendă este însoțită de posibilitatea de a constitui o garanție destinată să asigure plata respectivă și dobânzile de întârziere în așteptarea soluționării acțiunii formulate împotriva acestei decizii, prejudiciul constând în cheltuielile aferente garanției rezultă nu din decizia menționată, ci din propria alegere a persoanei interesate de a constitui mai degrabă o garanție decât de a executa imediat obligația de rambursare.

119 Tribunalul a constatat la punctul 92 din ordonanța atacată că, în speță, deciziile de recuperare din 15 ianuarie 1999 nu conțineau nicio obligație de constituire de garanții, ci lăsau această alegere la libera apreciere a societăților Inalca și Cremonini. Tribunalul a adăugat, astfel cum a subliniat și avocatul general la punctul 72 din concluzii, că dacă Inalca și Cremonini ar fi optat pentru rambursarea imediată a subvențiilor la export, acestea ar fi evitat să trebuiască să plătească cheltuielile legate de constituirea polițelor menționate.

120 În consecință, la punctul 93 din ordonanța atacată, Tribunalul a putut deduce în mod întemeiat că, presupunând chiar că intervenția autorităților italiene nu ar fi fost de natură să întrerupă legătura de cauzalitate dintre comportamentul reproșat Comisiei și prejudiciul invocat, nu există nicio legătură cauzală între acest comportament și prejudiciul respectiv.

121 Concluzia la care a ajuns Tribunalul nu poate fi repusă în discuție nici de argumentul societăților Inalca și Cremonini prin care urmăresc să afirme că s-au limitat să respecte una dintre cele două obligații alternative prevăzute în deciziile de recuperare din 15 ianuarie 1999, nici de faptul că garanțiile și-au încetat efectele imediat ce a fost constatată inexistența creanțelor.

122 În ceea ce privește argumentul îndreptat împotriva punctului 93 din ordonanța atacată, trebuie să se constate că raționamentul Tribunalului din cuprinsul acestui punct pleacă de la premisa potrivit căreia intervenția autorităților italiene nu era de natură să întrerupă legătura de cauzalitate dintre comportamentul reproșat Comisiei și prejudiciul invocat.

123 În această privință, are mai puțină importanță dacă premisa trebuie considerată dovedită, astfel cum sugerează Inalca și Cremonini în cadrul prezentului motiv, sau nedovedită, cum a reținut Tribunalul. Astfel, orice argument referitor la această premisă trebuie calificat ca inoperant în măsura în care, în orice caz, trebuie să se constate lipsa legăturii de cauzalitate dintre scrisoarea UCLAF din 6 iulie 1998 și plata cheltuielilor aferente polițelor de garanție.

124 Prin urmare, al șaselea motiv trebuie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

Cu privire la al șaptelea motiv

– Argumentele părților

125 Prin intermediul celui de al șaptelea și ultimul motiv de recurs, Inalca și Cremonini solicită Curții să anuleze ordonanța atacată pentru motivul că Tribunalul a încălcat principiul termenului rezonabil al procedurii. Astfel, nu numai că procedura în primă instanță ar fi durat mai mult de trei ani, dar mai ales Tribunalul s-ar fi limitat să se pronunțe cu privire la problema admisibilității acțiunii.

126 Cu titlu principal, Inalca și Cremonini afirmă că, în ceea ce privește originile factuale și procedurale ale prezentului recurs, nu este necesar să se demonstreze că durata excesivă a procedurii ar fi afectat soluționarea litigiului. Cu titlu subsidiar, acestea apreciază, mai întâi, că ordonanța atacată este afectată de mai multe erori de drept. Ele adaugă că, fiind jenat de faptul că a avut nevoie de mai mult de trei ani doar pentru a rezolva problema admisibilității acțiunii, Tribunalul s-ar fi simțit obligat să se pronunțe și cu privire la fondul litigiului, privându-se astfel de elemente procedurale importante care i-ar fi permis să ajungă la concluzii neafectate de vreo eroare de drept. În sfârșit, Inalca și Cremonini își rezervă dreptul de a introduce o acțiune separată în repararea prejudiciului având în vedere prejudiciul suferit ca urmare a duratei excesive a procedurii în fața Tribunalului.

127 În opinia Comisiei, și acest motiv trebuie înlăturat. Comisia adaugă că referirea la o eventuală acțiune în repararea prejudiciului cauzat de durata excesivă a procedurii în fața Tribunalului confirmă că o astfel de acțiune nu are legătură cu prezentul recurs.

– Aprecierea Curții

128 Trebuie amintit că, în lipsa oricărui indiciu potrivit căruia durata procedurii ar fi avut o incidență asupra soluționării litigiului, motivul întemeiat pe faptul că procedura desfășurată în fața Tribunalului ar fi depășit cerințele legate de respectarea termenului rezonabil nu poate conduce, în general, la anularea deciziei pronunțate de acesta din urmă (a se vedea în acest sens Hotărârea FIAMM și alții/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 203).

129 În ceea ce privește indiciile de care se prevalează Inalca și Cremonini, trebuie să se constate că ordonanța atacată nu este afectată de vreo eroare de drept și că alte instrumente procedurale nu ar fi avut vreo influență asupra soluției la care a ajuns Tribunalul.

130 În orice caz, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 79 din concluzii și cum au prevăzut chiar Inalca și Cremonini, nerespectarea de către Tribunal a obligației de a se pronunța într-un termen rezonabil poate da naștere, cu condiția de a fi dovedită, unei cereri de despăgubiri formulate pe calea unei acțiuni introduse împotriva Uniunii în temeiul dispozițiilor articolului 268 TFUE coroborate cu cele ale articolului 340 al doilea paragraf TFUE.

131 Prin urmare, cel de al șaptelea și ultimul motiv trebuie respins ca nefondat.

132 Întrucât niciunul dintre motivele invocate de Inalca și de Cremonini nu a fost admis, recursul trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

133 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) și al articolului 190 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea societăților Inalca și Cremonini la plata cheltuielilor de judecată, iar acestea din urmă au căzut în pretenții, se impune obligarea lor la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului principal. Întrucât Inalca și Cremonini au solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul recursului incident, iar aceasta din urmă a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului incident.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul principal și recursul incident.

2) Obligă Inalca SpA – Industria Alimentari Carni și Cremonini SpA la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului principal.

3) Obligă Comisia Europeană la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului incident.

Semnături